

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Tohmajärven kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Olli Riikonen, kunnanjohtaja, puh. 040 105 4001, olli.riikonen@tohmajarvi.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Vastausaikataulusta johtuen kunnanjohtajan viranhaltijapäätös 25.9. Viedään kunnanhallituksen käsittelyyn 28.9. ja ilmoitetaan, mikäli lausuntoon tulee muutoksia.

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Yhdymme Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän (Siun sote) lausuntoon: Ei riittävästi. Esitys pitäisi korjata hallitusohjelman mukaiseksi siten, että tarvevakiointiin perustuvasta rahoituksesta poistetaan toistaiseksi pysyvä 150 € / asukas muutosleikkuri ja siirtymäaika lyhennetään merkittävästi esim. 3 vuodeksi.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Kyllä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Yhdymme Siun soten lausuntoon: Ei. STM:n ja muiden ministeriöiden ohjausvoima on liian suuri. Lisäksi yhteistoiminta-alueella yhteisesti sovittavia asioita on liian paljon. Molemmat seikat kaventavat vaaleilla valitun valtuuston ja sote-maakunnan muiden toimielinten valtaa ja liikkumavaraa merkittävästi.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Yhdymme Siun soten lausuntoon: Ympäristöterveydenhuollon tehtävät tulee kirjata sote-maakunnan tehtäviksi. Mikäli ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirto jätetään kuitenkin odottamaan monialaisen maakunnan valmistelua, tulee sote-maakuntalakiin nyt kirjata mahdollisuus kuntien sopimuksella siirtää ympäristöterveydenhuollon järjestäminen maakunnalle.

Ympäristöterveydenhuollon, sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuslaitoksen toimiminen Siun sotessa yhdessä maakunnallisesti on osoittautunut hyödylliseksi (mm. varautuminen, häiriötilanteiden hoito, epidemioiden havaitseminen ja selvittäminen, tiedonkulku, yhteiset valvontakohteet, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen). Hyödyt korostuvat koronatilanteessa. Ympäristöterveydenhuolto on terveydenhuoltolain mukaan osa perusterveydenhuoltoa ja

kansanterveystyötä. Globaalit muutosajurit (mikrobilääkeresistenssi, ilmastonmuutos, eläimistä ihmisiin tarttuvat taudit) korostavat tätä eläinten, ihmisten ja ympäristön yhteisen terveyden (One health) merkitystä tulevaisuudessa entisestään. Lakiesitys estää maakunnallista ympäristöterveydenhuoltoa toimimasta maakunnallisessa organisaatiossa tärkeiden yhteistyökumppanien kanssa. Nykyistä pienempään ympäristöterveydenhuollon yksikköön palaaminen ei ole vaihtoehto. Tehtävien järjestäminen maakunnallisesti mahdollistaa riittävän osaamisen, erikoistumisen ja toimintavarmuuden. Ministeriöt (STM, MMM) ovat asettaneet tavoitteeksi vähentää ympäristöterveydenhuollon järjestäjien määrää. Lakiesitys aiheuttaa valtavasti turhaa byrokratiaa, mikäli ympäristöterveydenhuollon tulee nyt irtautua Siun sotesta ja rakentaa uusi organisaatio, mutta mahdollisesti siirtyä monialaisen maakunnan selvityksen pohjalta kohti sote-maakuntaan. Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden säilyttäminen yhtenäisenä on erittäin tärkeää.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Yhdymme Siun soten lausuntoon: 113§ toisessa momentissa säädetty alijäämän kattamisvelvollisuus on määritelty liian tiukaksi. Tämä pykälä pitäisi alijäämän kattamisen osalta muuttaa kuntalakiä vastaavaan muotoon: Maakunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

121§ Sote-maakunnan talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset ovat liian tiukat. Nyt tehokkaasti toimivien maakuntien osalta, rahoituslain pitkä siirtymäaika yhdistettynä lakiesityksen mukaisiin tiukkoihin arviointimenettelyn edellytyksiin johtaa kohtuuttomuuksiin. On olemassa vaara, että nyt talouttaan tarkimmin hoitaneet maakunnat joutuvat tekemään tiukasta tilanteesta johtuen kansalaisten kannalta kohtuuttomia säästötoimia, välttääkseen talouteen liittyvän arviointimenettelyn ja säilyttääkseen oman päätösvalan demokraattisesti valitulla valtuustolla.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisen saatavuuden?

ei

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ks. Siun soten lausunto

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Ks. Siun soten lausunto

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ks. Siun soten lausunto

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Ks. Siun soten lausunto

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ks. Siun soten lausunto

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaita.

Ks. Siun soten lausunto

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin [Kiinteistöjen jääminen kunnille ei ole ongelma, mikäli sote-maakunta jatkaa niissä palvelujen tuottajana pitkäjänteisesti. Kunnille on tärkeintä palveluiden jatkuvuus ja ne pystyvät kyllä tarjoamaan kiinteistöpalveluita soten käyttöön.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Maakuntaveron olisi järkevämpi tapa hoitaa rahoitus jo heti alkuvaiheessa. Tällöin nyt kunnille tulevat valtionosuudet ja verorahoitus vain jakautuisi kahdelle verotusoikeudelliselle taholle. Rahoitusmalli olisi selkeämpi ja ymmärrettävämpi kuin tämä "leikkaa kunnilta, siirrä valtiolle ja lähetä maakunnille" -himmeli. Verotusoikeus antaisi sote-maakunnille aidommin itsehallinnollisen aseman ja aidon taloudellisen vastuun.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin [Sama perustelu kuin edellä: Maakuntaveron + valtionosuudet laskennallisiin tarvevakioituihin kustannuksiin olisi järkevämpi tapa turvata maakuntien rahoitus.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei [Malli rankaisee aiemmasta tehokkuudesta ja palkitsee aiemmasta tehottomuudesta. Rikkailla valtionosuuksista vähiten riippuvaisilla kunnilla on ollut mahdollisuus runsaista verotuloistaan törsätä sote-palveluihin yli väestön todellisen palvelutarpeen, kun taas valtionosuuksista ja verotulontasauksesta riippuvaisilla alueilla on jouduttu elämään niukkuuden kanssa. Uudistuksen tavoitteena on terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, mutta tämä leikkuri on tavoitteen kanssa täydellisessä ristiriidassa.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ks. Siun soten vastaus.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin [Kuntalaisten verotuserot jäävät suuriksi ja suhteelliset erot kasvavat niin, että kalliimmassa päässä kunnallisveroa maksetaan kaksinkertaisesti edullisimpaan. Tässä on suuri riski kalliin veroprosentin kuntien veto- ja pitovoiman kannalta. Välillisesti kunnat jäävät edelleen veroerojen kautta maksamaan kalliita sote-kustannuksia, vaikka muodollisesti sote-rahoitus kunnilta poistuukin.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Kuntalaisten verotuserot jäävät suuriksi ja suhteelliset erot kasvavat niin, että kalliimmassa päässä kunnallisveroa maksetaan kaksinkertaisesti edullisimpaan. Tässä on suuri riski kalliin veroprosentin kuntien veto- ja pitovoiman kannalta. Välillisesti kunnat jäävät edelleen veroerojen kautta maksamaan kalliita sote-kustannuksia, vaikka muodollisesti sote-rahoitus kunnilta poistuu.

Kiinteistöveron suhteellinen painoarvo kuntien tuloissa kasvaa. Kiinteistövero kuului ennen vuotta 2012 kokonaan verotulojen tasauksen piiriin, sen jälkeen se sieltä poliittisin, mutta erittäin huonoin perustein poistui ja nyt esitetään palautettavaksi tasaukseen vain 50-prosenttisesti. Tämä on suuri epäkohta, sillä kuntien mahdollisuudet kerätä kiinteistöverotuottaja vaihtelevat merkittävästi suurelta osin riippumatta kunnan omista päätöksistä. Esimerkiksi matkailukunnat ja voimalaitoskunnat (mm. vesi- ja tuulivoima), joiden asema perustuu luonnonolosuhteisiin, voivat saada moninkertaiset kiinteistöverot tässä suhteessa epäedullisempiin kuntiin nähden. Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus on kuitenkin taata kunnille mahdollisuudet järjestää ja tuottaa tasaveroiset palvelut kuntalaisille näiden asuinpaikasta riippumatta.

Kiinteistöveron tulisikin olla täysimääräisesti verotulontasauksen piirissä ja kuntien verotulontasausrajan tulisi olla 100 prosenttia. Kansalaisten kohtuullisen yhdenvertaisen kohtelun ja maaseutukuntien veto- ja pitovoiman kannalta tämä olisi välttämätöntä.

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei pääosin [Aiemmin lausutun mukaisesti: Mallista tulee toimiva vasta sitten, kun sote-maakunnan rahoituksen osana on maakuntaverot.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-
Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereininen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-
Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei [Valtiolta kuvittelee itsestään liikaa. Ajattelussa on vahva menneisyyden kaiku. Käytännön asiantuntemus on maakunnissa ja kunnissa eli kentällä. Resurssien kohdentaminen ja taloudellinen vastuu osataan kyllä kantaa tulevissa sote-maakunnissa ihan itse, kun sille annetaan mahdollisuudet.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Pohjois-Karjala

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Uudistuksen toteuduttua on huolehdittava siitä, että palvelutarvetta ja palveluiden kohdentumista seurataan jatkossakin tilastollisesti vähintään kuntatasolla (suurimmissa ja etenkin monikuntaliitosten myötä syntyneissä suurissa kunnissa myös kunnanosa-alueittainen tarkastelu voi olla tarpeen). Maakuntien sisällä on suuria väestörakenteellisia ja sitä myötä palveluntarve-eroja. Siksi ei missään vaiheessa saa käydä niin, että palvelutarpeita ja -suoritteita/-resursseja tyydytään tarkastelemaan maakuntatasolla.

Uudistukseen liittyvistä huolista suurimpia ovat kaikilla maaseutu-alueilla se, että palveluita aletaan johtaa ja tuottaa maakuntakeskuskeskeisesti ja fyysisten palveluiden saatavuus etenkin pienemmissä kunnissa heikkenee merkittävästi. Uudistuksen keskeisimmät syyt ovat kuitenkin olleet huoli siitä, kuinka palvelut saadaan toimimaan ikääntyvän väestön Suomessa niin, että ne kohdentuvat oikeudenmukaisesti, terveys- ja hyvinvointieroja tasoitetaan ja rahoitus riittävä.

Keskeinen tavoite on ollut nimenomaan resurssien lisääminen perusterveydenhuoltoon. Tähänastinen sote-uudistaminen on kuitenkin pikemminkin vienyt huomiota jatkuvasti enemmän erikoissairaanhoidon. Valtiovalta on omilla toimillaan (mm. päivistysasetus ja 12 täyden palvelun keskussairaalan verkko) pannut maakunnat puolustamaan ja kilpavarustelemaan sairaaloitaan eli viemään huomiota sinne, mistä olisi pitänyt päästä pois.

Jatkossa on painopisteen siirryttävä sote-uudistuksen alkuperäisen tavoitteen toteuttamiseen - siis peruspalveluiden vahvistamiseen ja siihen keskeisesti liittyvänä turvattava kuntalaisille joka puolella Suomea tärkeät hoitaja-, neuvola-, lääkäri- ja hammaslääkäri-vastaanottopalvelut omassa kuntakeskuksessa / lähitaajamassa.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Riikonen Olli
Tohmajärven kunta